

1

ΕΚΤΑΣΗ, ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ, ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Παγκύπρια έρευνα που διεξήχθη αφίλοκερδώς από τους:

**Δρα Μάρθα Αποστολίδου^α, Δρα Πετρούλα Μαυρική^β
και Δρα Σταύρο Πάρλαλη^γ**

**για τη
Συμβουλευτική Επιτροπή
για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια**

Οκτώβριος 2012

---

^α Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Frederick
[email:pre.ap@frederick.ac.cy](mailto:pre.ap@frederick.ac.cy)

^β Επίκουρη Καθηγήτρια, Σχολή Οικονομικών και Διοίκησης, Πανεπιστήμιο Frederick
[email: p.mavrikou@frederick.ac.cy](mailto:p.mavrikou@frederick.ac.cy)

^γ Λέκτορας, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Frederick
[email:soc.ps@frederick.ac.cy](mailto:soc.ps@frederick.ac.cy)

Ευχαριστίες

Η Ερευνητική Ομάδα εκφράζει τις ευχαριστίες της:

- σε όλες τις γυναίκες που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα συμπληρώνοντας το ερωτηματολόγιο.
- σε όλους τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Frederick για την εθελοντική τους συμμετοχή στη διανομή των ερωτηματολογίων.
- Στον Εθνικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων για τη διεκπεραίωση της έρευνας.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή

Για τους σκοπούς αυτής της μελέτης, ως βία ενάντια στις γυναίκες ορίζεται «οποιαδήποτε συμπεριφορά ή πράξη η οποία προκαλεί, ή μπορεί να προκαλέσει σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική βλάβη ή πόνο στις γυναίκες, περιλαμβανομένων των απειλών για πρόκληση τέτοιων ενεργειών, εξαναγκασμό, και άλλου είδους καταπάτηση και στέρηση των ελευθεριών που επιβάλλεται στις γυναίκες από το σύζυγο/πρώην σύζυγο, σύντροφο/ πρώην σύντροφο». Ο όρος γυναίκα χρησιμοποιείται για να καλύψει άτομα άνω των 18 ετών Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διάκρισης Κατά των Γυναικών (UN, 1979: CEDAW).

Διεθνείς έρευνες έχουν δείξει ότι τα περισσότερα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας ασκούνται από άνδρες σε γυναίκες και βασίζονται στις ανισότητες των δύο φύλων.

Στις 22 Ιουλίου 1997, η UNICEF, στην έκθεσή της Progress of the Nations, αναφέρει ότι το ένα τέταρτο μέχρι και το μισό του γυναικείου πληθυσμού στον κόσμο έχει υποφέρει από βία η οποία ασκείται από σύζυγο ή σύντροφο. Στην Μελέτη του Γενικού Γραμματέα των ΗΕ, τα στοιχεία δεν φαίνονται να διαφοροποιούνται (UN, 2006). Η ενδοοικογενειακή βία επηρεάζει όλους τους τομείς της ζωής, περιλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της δικαιοσύνης και της εργασίας. Είναι σχεδόν αδύνατο να μετρηθεί με ακρίβεια η ενδοοικογενειακή βία, λόγω πολλών παραγόντων, περιλαμβανομένου του κοινωνικού στίγματος το οποίο εμποδίζει τα θύματα να αναφέρουν την κακοποίησή τους αλλά και λόγω των διαφορετικών ορισμών που χρησιμοποιούνται για τη βία στις διάφορες μελέτες (UN, 2006).

Η Κύπρος έχει υπογράψει τη Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διάκρισης Κατά των Γυναικών (CEDAW) που υιοθετήθηκε το 1979 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Το Άρθρο 1 της Σύμβασης αναγνωρίζει ότι η βία κατά των γυναικών:

- αποτελεί μια από τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και
- συμβάλλει στην παρεμπόδιση της ανάπτυξής τους και στη διαιώνιση των ανισοτήτων.

Η Σύμβαση δεσμεύει τα κράτη - μέλη να λάβουν μέτρα κατά της βίας εις βάρος των γυναικών.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Προεδρίας της Δανίας, υιοθέτησε εισηγήσεις (CE 11447/11) αναθεωρώντας τη δουλειά που γίνεται στον τομέα αυτό και καθιερώνοντας επτά δείκτες σχετικούς με τη βία ενάντια στις γυναίκες. Στο ίδιο πλαίσιο, η Κυπριακή Προεδρία συνεχίζει να συμβάλλει στον τομέα αυτό υποστηρίζοντας όλες τις πρωτοβουλίες και τα μέτρα που αφορούν την καταπολέμηση της βίας ενάντια στις γυναίκες και την προστασία των γυναικών που υφίστανται βία.

Σκοπός της Έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποτελεί την πρώτη Παγκύπρια προσπάθεια διερεύνησης της έκτασης, των μορφών, της συχνότητας και των επιπτώσεων της βίας που ασκείται ενάντια στις γυναίκες στην κυπριακή οικογένεια από συζύγους / πρώην συζύγους και συντρόφους/ πρώην συντρόφους. Παρέχεται, αρχικά, μια επισκόπηση της Κυπριακής και παγκόσμιας βιβλιογραφίας και, για σκοπούς σύγκρισης, περιλαμβάνονται στοιχεία που αφορούν την έκταση και τις μορφές βίας ενάντια στις γυναίκες σε χώρες της Ευρώπης, στην Αμερική και στον Καναδά.

Η ανάλυση δευτερογενών στοιχείων έδειξε ότι η έκταση, οι μορφές, η συχνότητα και οι επιπτώσεις της βίας ενάντια στις γυναίκες δεν μπορούν να εκτιμηθούν με ακρίβεια από τα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία, δεδομένου ότι δεν υπάρχει κεντρικός συντονιστικός φορέας για την καταγραφή και αξιολόγηση των περιστατικών και, επιπλέον, στις διάφορες υπηρεσίες φτάνουν συχνά μόνο οι καταγγελλθείσες περιπτώσεις (<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All>).

Μεθοδολογία

Δείγμα

Για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε η αναλογική στρωματοποιημένη δειγματοληψία (proportionate stratified sampling) ανά δήμο και χωριό της Κύπρου. Ο πληθυσμός (population) υπό μελέτη αφορά το σύνολο των ελληνόφωνων γυναικών της Κύπρου άνω των δεκαοκτώ χρόνων.

Σύμφωνα με έρευνες που αφορούν στην ταχυδρομική επιστροφή ερωτηματολογίων, η ανταπόκριση των ερωτηθέντων (response rate) αναμένεται να είναι μεταξύ 20% και 50% (Karlowitz, Hadlock, & Levine, 2004). Με αυτό το σκεπτικό το αρχικό δείγμα (3,973 γυναίκες), υπολογίστηκε ανά επαρχία με βάση την απογραφή που διενεργήθηκε από την Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου το 2011 (sampling frame).

3, 973 ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν τυχαία σε νοικοκυριά, σε δήμους και σε χωριά Παγκύπρια. Ο κάθε κλειστός φάκελος που διανεμήθηκε περιείχε μία επιστολή η οποία εξηγούσε το σκοπό της έρευνας, ένα ερωτηματολόγιο και ένα απαντητικό φάκελο με πληρωμένο το ταχυδρομικό τέλος. Το μόνο που χρειαζόταν να κάνει η ερωτηθείσα ήταν να απαντήσει το ερωτηματολόγιο και να το τοποθετήσει σε ταχυδρομικό κιβώτιο. Επιστράφηκαν 1,162 ερωτηματολόγια από τα οποία 1,107 θεωρήθηκαν έγκυρα και χρησιμοποιήθηκαν για την παρούσα έρευνα.

Ερωτηματολόγιο

Με τη χρήση ερωτηματολογίου το οποίο διαμορφώθηκε ειδικά, δοκιμάστηκε πιλοτικά και βελτιώθηκε προτού διανεμηθεί, διερευνήθηκαν οι αντιλήψεις γυναικών αναφορικά με τις διάφορες συμπεριφορές /πράξεις βίας, η εμφάνιση βίαιων πράξεων και συμπεριφορών ενάντια στις γυναίκες, η έκταση, οι μορφές, η συχνότητα και οι επιπτώσεις της βίας που ασκείται ή ασκήθηκε τα τελευταία πέντε χρόνια εναντίον τους από το σύζυγο/πρώην σύζυγο, σύντροφο/πρώην σύντροφό τους. Αντλήθηκαν επίσης πληροφορίες σχετικά με:

- α) κάποια χαρακτηριστικά των θυμάτων και των θυτών ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και
- β) την αναφορά και τους τρόπους με τους οποίους οι γυναίκες λαμβάνουν βοήθεια μετά από την άσκηση βίας.

Διάρκεια έρευνας

Η έρευνα ξεκίνησε στις 6 Απριλίου 2012 ενώ τελευταία μέρα επιστροφής των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων ορίστηκε η 31η Μαΐου 2012.

Ευρήματα

Πιο κάτω παρουσιάζονται συνοπτικά τα ευρήματα, τα συμπεράσματα και οι διαπιστώσεις που προκύπτουν από την παρούσα έρευνα.

Η βία ενάντια στις γυναίκες δεν είναι καινούριο πρόβλημα: ιστορικά αποτελούσε και στον τόπο μας, όπως και στο εξωτερικό, έναν αποδεκτό τρόπο 'συνέτισης' και επιβολής στις γυναίκες. Η συζυγική / συντροφική κακοποίηση αποτελεί καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και είναι συχνά η αιτία αλλά και το αποτέλεσμα των ανισοτήτων μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Η έκταση και η συχνότητα της ενδοοικογενειακής βίας ενάντια στις γυναίκες στην Κύπρο δεν μπορεί να εκτιμηθεί με βεβαιότητα με τα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία, δεδομένου ότι συχνά οι γυναίκες μπορεί να αποτρέπονται σε περισσότερες από μία υπηρεσίες ή/και στις διάφορες αρμόδιες υπηρεσίες συχνά φτάνουν μόνο οι καταγγελλθείσες περιπτώσεις. Επιπλέον, η κάθε υπηρεσία διατηρεί ξεχωριστά στατιστικά στοιχεία. Η τήρηση στατιστικών στοιχείων από ένα κεντρικό φορέα, είναι αναγκαία για να καταστεί δυνατή η παρακολούθηση του προβλήματος και για να παρέχονται οι ανάλογες υπηρεσίες σε γυναίκες θύματα βίας στην οικογένεια.

Δεδομένου ότι μέχρι στιγμής δεν έχει διερευνηθεί σε εθνικό επίπεδο η βία που ασκείται ενάντια στις γυναίκες στην κυπριακή οικογένεια, η διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, ως της πρώτης εθνικής έρευνας στον τομέα αυτό, θεωρήθηκε αναγκαία προκειμένου τα ευρήματα να αποτελέσουν τη βάση για στρατηγικό σχεδιασμό και τη λήψη των ανάλογων μέτρων. Τα ευρήματα, τα οποία παρουσιάζονται περιληπτικά πιο κάτω δείχνουν ότι η έκταση, η συχνότητα και οι μορφές βίας ενάντια στις γυναίκες στην Κυπριακή οικογένεια βρίσκονται σε ανησυχητικά επίπεδα.

- 1 Κάποιες μορφές βίας ενάντια στις γυναίκες φαίνεται να είναι (από τις ίδιες) λιγότερο αποδεκτές σε σύγκριση με άλλες. Οι γυναίκες του δείγματος φαίνονται να αποδέχονται σε μικρότερο βαθμό τη σωματική βία και σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό τη συναισθηματική/ψυχολογική βία, εκλαμβάνοντάς τη συχνά ως μια φυσιολογική συμπεριφορά. Επιπλέον, δεν είναι ευκαταφρόνητο το ποσοστό του δείγματος (7%), το οποίο αποδέχεται τον εξαναγκασμό σε σεξουαλική επαφή μέσα στη σχέση ως φυσιολογική συμπεριφορά.

2. Τουλάχιστον το 28% των γυναικών του δείγματος, έχει υποστεί κάποιας μορφής κακοποίηση. Ο Μέσος Όρος (ΜΟ) των ποσοστών των διάφορων μορφών βίας παρουσιάζεται (σπάνια μέχρι και καθημερινά) ως ακολούθως:
- **Οικονομική βία: 19,4%**
  - **Συναισθηματική/ ψυχολογική βία: 19,3%**
  - **Σεξουαλική βία: 15,5%**
  - **Κοινωνική βία: 14,8% και**
  - **Σωματική βία: 13,4%**
3. Συχνά, οι διάφορες μορφές κακοποίησης συνυπάρχουν, γι' αυτό δεν είναι εύκολο να εξαχθούν με βεβαιότητα συμπεράσματα για την ακριβή έκταση, τις μορφές και τις επιπτώσεις της βίας ενάντια στις γυναίκες.
4. Όλες οι μορφές σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης, εμπεριέχουν στοιχεία ψυχολογικής και συναισθηματικής κακοποίησης.
5. Η ηλικία, η οικογενειακή, η οικονομική κατάσταση, η διαχείριση των οικονομικών και ο τρόπος διαμονής φαίνεται να σχετίζονται με την ενδοοικογενειακή βία.
- 5.1 Οι γυναίκες ηλικίας 45-64 χρονών δηλώνουν ότι έχουν υποστεί την μεγαλύτερη βία (35.9%) με τις ηλικίες 25-34 και 35-44 ακολουθούν σε ποσοστά (25.9% και 28% αντίστοιχα).
- 5.2 Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση, το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών που δηλώνουν ότι έχουν υποστεί βία είναι οι διαζευγμένες (71.2%) και ακολουθούν οι γυναίκες που βρίσκονται σε διάσταση (65%).
- Μόνο το 23% των παντρεμένων γυναικών αναφέρουν ότι έχουν υποστεί βία.
- 5.3 Η βία ελαττώνεται με την βελτίωση της οικονομικής κατάστασης.
- 5.4 Λιγότερη βία εμφανίζεται όταν το ζευγάρι διαχειρίζεται τα οικονομικά μαζί.
- 5.5 Η Λεμεσός είναι η επαρχία στην οποία δηλώνονται το μεγαλύτερο ποσοστό βίας (40%) με την επαρχία Λάρνακας να παρουσιάζει τη λιγότερη βία (27%). Στο ενδιάμεσο βρίσκονται η Πάφος, η Λευκωσία και η Αμμόχωστος.
6. Οι επιπτώσεις στην υγεία που αναφέρονται από τις γυναίκες του δείγματος μετά από βίαιες συμπεριφορές εναντίον τους, αφορούν τραυματισμούς (12%), προβλήματα υγείας (11%), αιμορραγία (6%), κατάγματα (5%) και διακοπή εγκυμοσύνης (3%).

- Ως πιθανές επιπτώσεις αναφέρονται καταστάσεις όπως άγχος, κατάθλιψη, αϋπνίες και εφιάλτες (με ποσοστά που κυμαίνονται από 11%-39%).
7. Διαπιστώνεται ότι ο βασικότερος λόγος τον οποίο αναφέρουν οι γυναίκες για την άσκηση βίας εναντίων τους από το σύζυγό / σύντροφό τους είναι ο θυμός.
  8. Ποσοστό 57% των γυναικών του δείγματος που δήλωσαν ότι ασκήθηκε βία εναντίον τους δεν ανέφεραν το περιστατικό σε οποιονδήποτε.
  9. Ως σημαντικούς λόγους μη αναφοράς της κακοποίησής τους, οι κακοποιημένες γυναίκες προβάλλουν
    - τη σκέψη ότι φταίνει οι ίδιες,
    - τη σκέψη των παιδιών,
    - το φόβο για την αντίδραση του δράστη και
    - τη ντροπή για την αντίδραση του κόσμου.
  10. Μόνο 1/3 των γυναικών του δείγματος που ανέφεραν ότι κακοποιήθηκαν ζήτησαν βοήθεια.
  11. Μόνο 9% των γυναικών που έχουν τραυματιστεί μετά από βίαιη συμπεριφορά εναντίον τους έχουν τύχει ιατρικής περίθαλψης.
  12. Ένα σημαντικό ποσοστό των γυναικών που δήλωσαν ότι έχουν υποστεί κακοποίηση (43%) δεν είχαν συμπαράσταση από οποιονδήποτε. Κάποιες από τις γυναίκες που δήλωσαν ότι έχουν υποστεί κακοποίηση (3,6%) ανέφεραν ότι έτυχαν συμπαράστασης από τα παιδιά τους (κάτι που πρέπει να προβληματίσει και διερευνηθεί περαιτέρω, δεδομένου ότι τα ανήλικα παιδιά μάρτυρες βίας στην οικογένεια θεωρούνται από τη σχετική κυπριακή νομοθεσία θύματα βίας).
  13. Το μορφωτικό επίπεδο του θύτη και του θύματος είναι και τα δύο ανεξάρτητα της εμφάνισης ενδοοικογενειακής βίας.
  14. Από το 28% των γυναικών του δείγματος που δήλωσε ότι έχει υποστεί κάποια μορφή βίας το 16% ανέφερε ότι υπήρχαν **επιπτώσεις στην εργασία**.
  15. Το 1/3 του δείγματος δήλωσε **λίγο ή καθόλου πληροφορημένο/ενημερωμένο** σχετικά με τις υπηρεσίες που παρέχονται σε θύματα της βίας στην οικογένεια. Μόνο 57% του δείγματος ανέφεραν ότι γνωρίζουν την ύπαρξη της τηλεφωνικής γραμμής «Άμεσης Βοήθειας για Θύματα Βίας στην Οικογένεια» και μόνο 50% δήλωσαν ότι γνωρίζουν την ύπαρξη του καταφυγίου και της συμβουλευτικής στήριξης που παρέχεται στα θύματα από τον ΣΠΑΒΟ.

- 16.** Γύρω στο 5% των γυναικών του δείγματος αναφέρουν ότι βιώνουν **καθημερινά** κάποιες βίαιες συμπεριφορές, όπως βρισιές, παραμέληση των συναισθηματικών αναγκών, χρήση άσχημων επιθέτων, αποφυγή επικοινωνίας, εκφοβισμό με φωνές και απαγόρευση εξόδων με φίλες/φίλους.
- 17.** Μόνο 5% αυτών που αναφέρουν την κακοποίησή τους δηλώνουν ότι απευθύνονται στο 1440 (Σύνδεσμο Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια) για ψυχολογική στήριξη και μόνο 2% των γυναικών που δηλώνουν ότι ασκήθηκε βία εναντίον τους επιλέγουν να καταγγείλουν το περιστατικό στην αστυνομία.

Συμπεράσματα - Διαπιστώσεις

Σε γενικές γραμμές φαίνεται ότι η έκταση, οι μορφές και οι επιπτώσεις της βίας που ασκείται ενάντια στις γυναίκες από το σύζυγο /πρώην σύζυγο, σύντροφο/ πρώην σύντροφο στην Κύπρο, δεν διαφέρουν από διεθνή ερευνητικά ευρήματα. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας θα πρέπει να προβληματίσουν και να κινητοποιήσουν τις σχετικές υπηρεσίες και την κυπριακή κοινωνία. Ταυτόχρονα, αναμένεται ότι θα συμβάλουν στην υιοθέτηση μέτρων για την καταπολέμηση της βίας ενάντια στις γυναίκες.

Το Σχέδιο Δράσης της Πλατφόρμας του Πεκίνου (Παράγραφος 124(δ), που υιοθετήθηκε από την Τέταρτη Διεθνή Διάσκεψη για τις Γυναίκες το 1995, αναγνωρίζει τη βία ενάντια στις γυναίκες ως μια από τις 12 σημαντικές περιοχές στις οποίες τα κράτη πρέπει να λάβουν μέτρα και καλεί τις κυβερνήσεις να διασφαλίσουν την προστασία των γυναικών που υφίστανται βία.

Η πολυδιάστατη φύση του προβλήματος της βίας κατά των γυναικών στην οικογένεια καθιστά αναγκαία την εμπλοκή όλων των Υπηρεσιών του κράτους σε όλα τα επίπεδα και τη συνεργασία τους με όλες τις κρατικές υπηρεσίες καθώς και με τους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς που εμπλέκονται στην πρόληψη και την αντιμετώπισή του.

Εισηγήσεις

Εισήγηση 1: Εφαρμογή Εθνικών Σχεδίων Δράσης

Διασφάλιση ικανοποιητικών οικονομικών πόρων για την εφαρμογή των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια και για την Ισότητα των Φύλων.

Εισήγηση 2: Δημιουργία Εθνικού Συντονιστικού Φορέα

Δημιουργία ανεξάρτητου Εθνικού Συντονιστικού Φορέα (ΕΣΥΦΟ), ο οποίος θα αναλάβει:

- α) τη δημιουργία αρχείου για όλες τις υποθέσεις βίας που ασκείται ενάντια στις γυναίκες από το σύζυγο /σύντροφο και οι οποίες αναφέρονται ή καταγγέλλονται στις αρμόδιες υπηρεσίες.
- β) τη δημιουργία κοινής Βάσης Δεδομένων με στατιστικά, ερευνητικά και άλλα εξειδικευμένα στοιχεία σχετικά με τη βία που ασκείται ενάντια στις γυναίκες από το σύζυγο /σύντροφο. (Ο ρόλος αυτός θα μπορούσε να ανατεθεί στη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια).

Εισήγηση 3: Εκστρατεία ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης γύρω από θέματα ενδοοικογενειακής βίας ενάντια στις γυναίκες

Ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση μακροχρόνιας εκστρατείας καλά συντονισμένης, και στοχευμένης (π.χ. σχολεία, άνδρες, αγόρια, ευάλωτες ομάδες όπως ξενόγλωσσες γυναίκες κ.ά.) για ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και αλλαγή της νοοτροπίας, των σεξιστικών αντιλήψεων και των στερεοτύπων που επικρατούν στην κοινωνία και διαιωνίζουν την άσκηση ενδοοικογενειακής βίας ενάντια στις γυναίκες. Να ενθαρρυνθούν οι άντρες να συμμετέχουν ενεργά σε εκστρατείες για την καταπολέμηση της βίας ενάντια στις γυναίκες.

Εισήγηση 4: Πρωτοβάθμια πρόληψη

Πρωτοβάθμια πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας ενάντια στις γυναίκες μέσω:

- α) του εκπαιδευτικού συστήματος, αναγνωρίζοντας το ρόλο του ως:
  - βασικού φορέα κοινωνικοποίησης των παιδιών από τη μικρή ηλικία και ως

- φορέα μετάδοσης αξιών (π.χ.: ανθρώπινα δικαιώματα, σεβασμός, ισότητα των φύλων, συνεργασία κ.ά.) που συμβάλλουν στην ισότητα και καταπολεμούν τη δημιουργία των στερεότυπων των φύλων.
- β) της συνεργασίας μεταξύ των κρατικών φορέων και των ΜΚΟ που ασχολούνται με θέματα ενδοοικογενειακής βίας ενάντια στις γυναίκες.

Εισήγηση 5: Θεραπευτικά Προγράμματα Διαχείρισης του Θυμού.

Παροχή ειδικών θεραπευτικών προγραμμάτων για θύτες για διαχείριση του θυμού (anger management) από τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας.

Εισήγηση 6: Στήριξη έρευνας

Στήριξη έρευνας στον τομέα της βίας στην οικογένεια στην Κύπρο.

Έρευνες αυτού του είδους πρέπει να επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα έτσι ώστε να παρακολουθείται το πρόβλημα και να διαπιστωθεί η διαχρονική έκτασή του, αλλά και για να αναβαθμίζονται οι υπηρεσίες ανάλογα με τις εκάστοτε κοινωνικές αλλαγές και ανάγκες του τόπου. Επιπλέον, δεδομένου ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς τον τρόπο αντίληψης και κατανόησης του προβλήματος της βίας από τις γυναίκες του δείγματος, περαιτέρω και πιο εξειδικευμένη διερεύνηση του θέματος δυνατόν να δώσει πιο αντιπροσωπευτικά στοιχεία για την έκταση, τις μορφές και τη συχνότητα της βίας ενάντια στις γυναίκες στην Κυπριακή οικογένεια.